

Voorjaar 2020

Gidsengids

IVN ENSCHEDE

INSTITUUT VOOR NATUUREDUCATIE

Nummer 252

BELEEF DE NATUUR!

Colofon

De Gidsengids van IVN Enschede verschijnt 4 x per jaar.
Voor meer informatie zie: www.ivn.nl/afdeling/enschede
en www.facebook.com/IVNEnschede

Redactie Gidsengids

* Celia Horst-Geijtenbeek
Burgemeester Stroinkstraat 375 - 7547 RH Enschede
tel. 053 434 36 48 - email: celia@jfhorst.nl
* Tineke Eitink-Doornhein

Website en Facebook

* Jan Willem Visschers
tel. 053 476 55 35 - email: jwvisschers@gmail.com
* Erika van Oldeneel - email: erika1961@hetnet.nl

Drukker

* Editoo B.V. te Arnhem
tel. 085 773 774 2 - www.editoo.nl

Lidmaatschap IVN

Aanmelden en opzeggen per email via secretariaat
Contributie per jaar leden € 24,00; huisgenoten € 6,00
Minimale jaarbijdrage donateurs is € 15,00.
IBAN: NL05 INGB 0000 8388 83 t.n.v. IVN afd. Enschede

Bestuur

Voorzitter

* Hanneke van Dorp
Wooldrikshoekweg 104
7535 DD Enschede
053-4780392
email: hanneke_van_dorp@planet.nl

Secretariaat

1e secretaris
* Nico van Diepen
Bouwhuishorst 23
7531 EZ Enschede
06-47270894
2e secretaris
* Dirk van de Wetering
email: ivnenschedesecretariaat@gmail.com

Penningmeester

* Dirk Nijenboer
Van Riebeekstraat 95
7535 ZJ Enschede
053-4311364
email: dendirik@home.nl

Algemeen bestuurslid

* Pim Bosman
Voortsweg 48
7523 CH Enschede
053-4322965
email: whbosman@hetnet.nl

Van harte welkom bij IVN Enschede

IVN, Instituut voor Natuureducatie en Duurzaamheid, is een organisatie met ca. 180 afdelingen in Nederland en ca. 18.000 vrijwilligers. IVN heeft als doel mensen bij de natuur te betrekken en jong en oud laten beleven hoe leuk, leerzaam, gezond én belangrijk onze natuur is.

Onze afdeling IVN Enschede telt momenteel ca. 90 leden incl. huisgenootleden. Zij zetten zich in op het gebied van milieu, natuureducatie en duurzaamheid. Vooral door het stimuleren van natuurbeleving willen we onze liefde en kennis voor de natuur delen. Tevens organiseren we speciale bijeenkomsten voor onze leden en donateurs. Per kwartaal ontvangen zij het afdelingsblad de "Gidsengids".

Zin om vrijblijvend eens te komen kijken, mee te doen met onze activiteiten of lid worden? Dan kun je contact opnemen met ons secretariaat. Je bent van harte welkom!

Werkgroepen

- * Schoolwandelingen
- * Grijs, Groen en Gelukkig
- * Heemtuin
- * Vliegbasis Twenthe
- * Internationale School IST
- * IVN infokraam
- * PR & Communicatie
- * Publiekswandelingen

In dit nummer

- 3 Van de voorzitter
- 4 In memoriam Richard Struyk
- 5 Kiemplantje
- 6 Bingo! Een kaart vol natuurschoon...
- 7 Druk bezochte Nieuwjaarsbijeenkomst
- 8 Bijzonderheden in de achtertuin
Terug in de tijd
- 9 Naar de knoppen, kan me geen bast schelen!
- 10 Nostalgie van Nico
Tuinvogeltelling
- 11 Een sneeuwklukje!
- 12 De lente in een gedicht...
- 14 Agenda Algemene Ledenvergadering 2020
- 15 Jaarverslag 2019 van IVN-Enschede
- 20 De winterakoniet, een voorjaarsfeestje
- 21 IVN Slootjesdag 2020
Poelenproject & Veldwerk Aamsveen
- 22 Agenda
- 23 Van de redactie

Coverfoto Nel Dost

Van de voorzitter

Op eerste kerstdag 2019 overleed Richard Struyk. Ere-lid van IVN Enschede en één van de oprichters van onze IVN afdeling. Zelf werd ik lid nadat hij Enschede al voor het merendeel van zijn tijd verlaten had, maar uit verhalen over de vele cursussen die hij gegeven heeft en artikelen over de natuur die ik van hem las heb ik goed begrepen dat hij enorm belangrijk is geweest voor IVN in Enschede en voor de natuureducatie in het algemeen. We zijn blij dat Jan Oostindie bereid was ter nagedachtenis wat herinneringen aan Richard Struyk op papier te zetten. U vindt dit in memoriam op de volgende bladzijde, met daarachter een stukje over de groei van een eikenkiemplantje van de hand van Richard Struyk.

Verskillende leden stuurden weer stukjes om de redactie te helpen weer een mooi blad te maken. Zoals de spannende natuur-observaties uit Dirks tuin, een verslag van de wandeling op het Amelink een stukje over vogels, (niet) zoals we gewend zijn van Nico. En wie wil weten waarom het winter akonietje heet zoals het heet.... Lees het stukje van Ietje!

Een groot deel van deze Gidsengids wordt ingenomen door de uitnodiging voor de Jaarvergadering en het Jaarverslag over 2019. Even was ik van plan om te schrijven "minder boeiende, maar wel noodzakelijke dingen", maar dat is helemaal niet waar. Er wordt op boeiende wijze verslag gedaan van alles wat we met elkaar het afgelopen jaar gedaan hebben.

Het bestuur hoopt u in groten getale te ontmoeten op de Algemene Leden Vergadering op 26 maart, om 19.30 uur in het Nivon-centrum aan de Dotterbloemstraat 120 te Enschede voor een gezellige en hopelijk vruchtbare jaarvergadering met na afloop een reisverslag in beelden van Pim.

Hanneke van Dorp

Agenda Alg. Leden Vergadering 26 maart en Jaarverslag 2019 : zie pag. 14 t/m 19.

In memoriam Richard Struyk, ere-lid van IVN-Enschede

“Met respect en bewondering“

Iedereen diende zich bewust te zijn van zijn educatieve reikwijdte en de impact van zijn woorden op zijn toehoorders, vooral als het ging om de kennis der natuur. Later speelde ons aller omgaan met het milieu een steeds grotere rol. Bij hem vanuit een respectabele geloofsovertuiging.

In enkele persoonlijke herinneringen, verweven met genoemde kenmerken, wil ik hier wat ervaringen met Richard schilderen:

Foto beschikbaar gesteld door KNNV.

Hij wisselde zijn verblijf in Enschede nogal eens met dat in Zeeland (Oostkapelle), samenhangend met passie en beroep, het onderwijs. We moesten het dan in het bestuur van ons IVN-Enschede even een tijdje zonder hem doen. (Hij was vice voorzitter en ik secretaris.) Dat leidde bij zijn terugkeer uit Zeeland nogal eens tot wat strubbelingen in de uitvoering van onze taken..

Wij (Joke en ondergetekende) trouwden en nog wel tijdens een kerkdienst. Op onze trouwkaart citeerden we naar onze mening toepasselijke regels van dichter Guido Gezelle : “ Mij spreekt de blomme een tale, mij is het kruid beleefd, mij groet het alte male wat God geschapen heeft “. We schrijven eerste Pinksterdag 1984 en ook omdat we het geheel wel in de geest van ons IVN vonden, verfraaiden we de kaart met een pinksterbloem. Na ontvangst was Richard de eerste die reageerde in een 2 A4tjes omvattend schrijven. In zijn eigen bewoordingen wilde hij ons duidelijk maken dat de pinksterbloem een ‘heidense’ betekenis had.

Ik zal de lezers het hoe en waarom besparen, maar ook deze reactie tekende een leefregel naar geloof en ... karakter van hem. Tegelijkertijd kenmerkte hij zich toch als goed leermeester in andere hoedanigheid ook in aimabele zin en was altijd bereid zich daadwerkelijk in te zetten voor wie dan ook.

Saaie informatie ? Nooit van hem meegemaakt ! Onlangs trof ik ergens een artikel aan waarbij hij zijn tekst weer eens aanvulde met de herkomst van de benaming van een typisch herfstverschijnsel, de inktvlekkenziekte op de bladeren van de esdoorn.

Hij schreef : " In het bekende boek ‘De kleine Johannes’ van Frederik van Eeden lezen we hoe de dwergen in de nacht hun inktpotten leeggooien over de bladeren. Nu zou men verwachten, dat de herfstregens deze vorm van milieubeheer zouden uitwissen, maar nee hoor. Let maar eens op de bladeren van de bekendste esdoorn, de Acer pseudoplatanus, de boom die niet alleen in veel tuinen, parken en plantsoenen is aangeplant, maar ook in bossen nogal eens wordt gevonden. Het zijn sterke bomen, maar goed ook, want nu hebben ze van de inktvlekken weinig of geen last. Probeer de zwarte vlekken maar eens weg te vegen met de vinger. Het zal niet lukken. Op de onderkant zien we ook sporen van zwart. Soms vallen er zelfs gaten in het blad." Tot zover een weetje van Struyk.

Overigens, ik ben ervan overtuigd dat zijn meningsuitingen uit rechtschapenheid zijn ontstaan en het uitdragen van zijn grote kennis menigeen op de juiste plek heeft geraakt. Hiervan getuigen alle activiteiten, waaronder schoolactiviteiten, die heel veel mensen met hem mochten meemaken en waaruit zij weer overdracht kunnen doen uit een nog steeds onuitputtelijke bron : Richard Struyk !

Jan Oostindië (voormalig voorzitter en secretaris IVN-Enschede).

[Red. Met dank aan Jan Oostindië dat hij voor ons zijn herinneringen aan Richard Struyk op papier wilde zetten.]

Richard Struyk schreef en onderwees graag over de natuur. En in zijn schrijfsels was altijd een grote mate van verwondering over en nieuwsgierigheid naar de wonderen van de natuur te vinden.

Zo schreef hij het volgende over kiemplantjes. Geniet en verwonder u mee!

Ontkiemende eikel - Erika van Oldeneel

Kiemplantje

Wanneer buiten de groei langzaam maar zeker overal merkbaar wordt, zou ik uw aandacht willen vragen voor de talrijke kiemplantjes, die overal zichtbaar worden.

Wat is immers het geval? In het najaar zijn de vruchten en zaden aan bomen en struiken afgerijpt en op velerlei manieren verspreid. Sommigen zijn heel ver weg gedwaald op de vleugels van de wind, zoals de vruchtjes van de paardenbloemen en de distels.

Anderen zweefden alleen maar wat, min of meer willoos voortgestuwd tot ze op slechts enkele meters afstand van hun moederboom de grond raakten. De zwaardere vruchten als eikels en kastanjes hebben het nog het moeilijkst gehad. Zij vielen met ploffen naar beneden en rolden nog een eindje om, om dan te wachten op wat er verder gebeuren zou. De bladeren vielen en dekten de vruchten en zaden af en boden hen bescherming tegen de winterse koude en vergaande uitdroging.

Soms begint in najaar en winter al het proces van de kieming. Dit laatste is bijvoorbeeld bij de eikels het geval. Geholpen door het vocht en de tamelijk hoge temperatuur van de grond kon de in de vrucht aanwezige kiem zich al enigszins los werken.

Zodra het echter te koud gaat worden staat de verdere ontwikkeling stil en is het wachten op het milde voorjaarsweer.

In de vrucht bevinden zich twee grote zaadlobben die met reservevoedsel zijn gevuld. U kent ze wel, want als we een eikel openpeuteren zien we die twee helften duidelijk zitten. Tussen beide bevindt zich de kiem, die bestaat uit een worteltje en een klein pluimpje, dat zal uitgroeien tot een stengel met blaadjes.

Het is haast onbegrijpelijk, dat het mogelijk is, dat uit een enkele eikel de kolossale bomen kunnen groeien, die bij ons op de zandgronden gelukkig nog zo talrijk voorkomen, al wordt hun aantal beduidend minder. Ik ben bang dat wanneer deze ontwikkeling zich voortzet er een tijd zal komen, waarop men met weemoed constateert dat onherstelbare schade aan het landschap is toegebracht.

We willen echter de ontwikkeling van zo'n kiemplantje op de voet volgen. De zaadlobben dienen zich vol met water te hebben gezogen alvorens de ontwikkeling kan worden voortgezet. Droge eikels, die u hebt verzameld om misschien ergens aan te planten, moeten eerst 24 uur voorweken, anders komt er niet veel van terecht.

Na een tamelijk droge winter, zullen er niet zo veel eikels tot groei komen. Ook is een weinig winterkou noodzakelijk om tot groei te geraken.

Het kiemworteltje laat zich nu eerst zien. Het heeft het land aan licht en boort zich dus snel in de aarde en zoekt zijn weg. Vreemd eigenlijk, dat de stengel met het blad naar het licht toe groeit, maar de wortel juist de duisternis lief heeft.

Er moeten wel mysterieuze krachten in het plantenleven werkzaam zijn om dit te veroorzaken.

Wanneer de wortel; al een heel eindje de grond in is gegaan, splitst zich van deze wortel boven de grond een gedeelte af, dat de stengel gaat worden. Al spoedig zien we nu jonge eikenblaadjes aan de top van het stengeltje verschijnen, die de groene kleur aannemen. Een nieuwe eik is geboren. De eikel zelf blijft nog maanden, ja soms wel een jaar zichtbaar aan de voet van het jonge plantje. Het reserve voedsel is hier echter al aan onttrokken en hij heeft weinig nut meer.

Geheel anders is het bij de jonge kiemplantjes van de beuken. Die vallen vrijwel onmiddellijk op door hun karakteristieke zaadlobben. De meeste wandelaars zien ze, vanwege hun mooie lichtgroene kleur, aan voor de jonge beukenbladeren, maar wanneer u dit denkt vergist u zich. Het zijn de met reserve voedsel gevulde zaadlobben. Deze komen dus, in tegenstelling tot die van de eik, boven de grond uit. Tussen beide lobben in zien we het spitse puntje dat het echte jonge beukenblad zal gaan worden. Zodra dit er is en zelf zijn voedsel kan gaan fabriceren, worden de zaadlobben geel en sterven af. De jonge beuk kan dan op eigen benen staan. Esdoorns kunt u in de parken nogal eens aantreffen. Onder de bomen vinden we dikwijls

massaal de jonge kiemplantjes. De zaadlobben zijn hier drie tot vier cm. lang, maar nauwelijks een halve cm. breed. Moeder esdoorn is echter al even wreed voor haar kinderen als eiken en beuken.

Zij onttrekken zóveel water aan de grond en laten zó weinig licht toe aan de voet van de boom, dat de jonge plantjes weinig overlevingskansen hebben. Alleen de jonge plantjes, die ver genoeg van de moederboom af staan kunnen het nog een hele tijd redden. Meestal echter zien we in het najaar dat van al die honderden kiemplanten maar weinig is terecht gekomen. Het recht van de sterkste geldt nog steeds in de natuur en van sentimentaliteit is hier weinig te bespeuren.

Bij al het mooie dat we in de natuur ontdekken staat op de achtergrond de keiharde werkelijkheid. De natuur selecteert zijn eigen kinderen en alleen de sterkste blijven over.

Zo wist ik enkele jaren geleden een esdoorn te staan, die elk voorjaar onder zich een tapijt toverde van prachtig lichtgroen. Na de zomer vond men van al die jonge plantjes niet één meer terug. Wanneer u geluk hebt vindt u hier en daar jonge kiemplantjes van dennen. Deze zijn wel zo bijzonder mooi, dat ik er eigenlijk niets van kan schrijven. U moet ze zelf gezien hebben.

R. Struyk

uit "Van voorjaar tot en met de winter"
1975 bij Uitgeversmaatschappij van der Loeff BV - Enschede

BINGO! Een kaart vol natuurschoon...

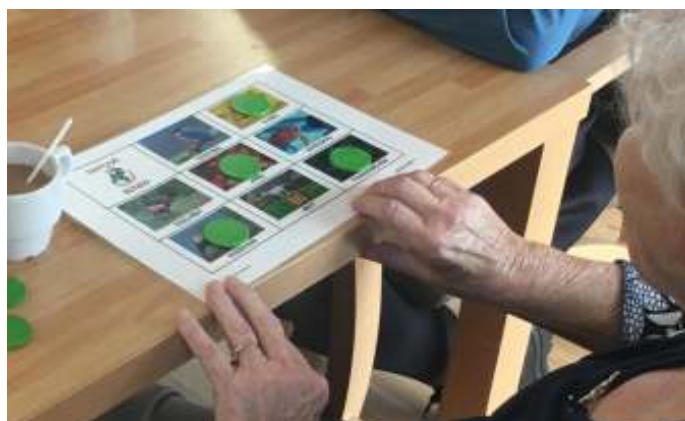
Op 3 februari jl. was het weer zover; de maandelijkse groene middag voor bewoners van Erve Leppink, initiatief vanuit het project "Grijs, Groen en Gelukkig".

Nadat we de vorige keer bloemstukjes en groene plantenbakjes hadden gemaakt, was er nu een ander plan. De natuurkoffer van het IVN werd erbij gepakt en de doos met natuurbingo was snel gevonden. Het leuke van dit spel is dat het op verschillende manieren gespeeld kan worden, in een verhaal maar ook net als de normale Bingo. In verband met de grote van de groep is er voor het laatste gekozen.

Naast een aantal bewoners was er ook een partner, een cliënt van JP van de Bent, een activiteitenbegeleidster van de Posten, een vrijwilliger van het IVN-Enschede en een vrijwilliger van Groen Verbindt aanwezig.

De prijs bij een volle Bingokaart was wel heel bijzonder, namelijk een hand van de spelleider en een bonbon naar keuze! Door iedereen werd enthousiast meegespeeld want zo'n prijs is echt de moeite waard. Het was een gezellige middag die we graag overdoen op de volgende eerste maandag van de maand.

De groene middagen worden georganiseerd door vrijwilligers van IVN-Enschede en Groen Verbindt.
Karin Ferwerda
www.groen-verbindt.nl

Groen Verbindt stimuleert integratie en ontmoetingen tussen de bewoners van de zorginstellingen en de omliggende wijken. Dit doen wij door gezamenlijk activiteiten in het groen te ontplooiën. Hierdoor gaan we isolatie van mensen met dementie tegen en creëren we meer wederzijds begrip. IVN Enschede is vooral betrokken bij de groene middagen en de rolstoelwandelingen vanaf Erve Leppink. Lijkt het je mooi om ook mee te werken aan een van deze activiteiten, stuur dan een mail naar secretariaat@groen-verbindt.nl

Druk bezochte Nieuwjaarsbijeenkomst

Winderige wandeling en warme appeltaart

Ondanks de koude, ijzige wind kwamen op zaterdag 11 januari j.l. om 14.00 uur ruim 25 enthousiaste IVN-ers samen op het dorpsplein in Lonneker. Na elkaar het beste voor het nieuwe jaar gewenst te hebben ging het gezelschap op pad.

Nico had weer een gevarieerde wandeling bedacht, over kleine zandpaadjes, klein stukje asfalt, langs weilanden, boomgaarden, de ingang van vliegveld Twenthe en kleine kapelletjes. Hierbij was genoeg gelegenheid om gezellig met elkaar bij te praten en na anderhalf uur kwam de groep weer terug op het dorpsplein.

Daar zat in café Sprakel een groot IVN gezelschap op hen te wachten zodat er eindelijk koffie/thee met appeltaart geserveerd kon worden. Met name de nu toch wel wat koud geworden wandelaars lieten het zich goed smaken.

Ter herinnering, en voor de mensen die al dit gezelligs gemist hebben, heeft Nel Dost foto's gemaakt van allerlei bijzonderheden die we onderweg tegenkwamen, tot aan Lonneker kabouters toe ...

Tineke Eitink

Bijzonderheden in de eigen achtertuin

Het zal ongeveer begin oktober vorig jaar zijn geweest, dat ik iets zag wat ik nog nooit eerder gezien had. Ik stond binnenshuis met een kennis te praten, toen zij plotseling riep: "Hé, er loopt langs dat stenen muurtje telkens een muis heen en weer."

En jawel, een veldmuisje kwam steeds vanaf hetzelfde plekje op het muurtje te voorschijn, liep naar beneden en rende langs het muurtje richting bloembakken en verdween daarin. Deze vrij hoge bloembakken staan tegen de zijkant van ons huis en zijn beplant met geraniums.

Na tien tellen rende het veldmuisje weer terug naar het plekje op het muurtje. Dit werd telkens herhaald en het bijzondere hiervan was, dat het muisje steeds iets in het bekje had, een blaadje of grassprietjes, zoiets. De kennis van mij was inmiddels vertrokken en ik ben voor het raam gaan zitten om te kijken hoe dit af zou lopen.

Het muisje rende zeker tien keer visa versa, waarschijnlijk vaker, omdat ik af en toe even van mijn plaats moest. Het kon niet anders dan dat dit veldmuisje een nestje aan het maken was. Op een gegeven moment had zij (het zal wel een vrouwtje zijn geweest) iets in haar bekje dat wel leek op een jong, piepklein muisje. De tweede keer dat ze langs het muurtje rende kon ik duidelijk zien dat het daadwerkelijk weer een jong muisje was. En zo heeft ons veldmuisvrouwtje zes jonge muisjes verplaatst naar het nieuwe nest, dat waarschijnlijk gemaakt was in één van de bloembakken.

Ik zeg wel zes jonge muisjes, die ik geteld heb, maar het kunnen er ook meer geweest zijn. Ik heb later voorzichtig geprobeerd om te ontdekken of er daadwerkelijk een nest was gemaakt in een bloembak, maar ik wou dit prille geluk niet verstoren. Wel kon ik zien dat er graafwerkzaamheden in de bak hadden plaatsgevonden.

's Avonds heb ik regelmatig een stukje kaas op het randje van de bak gelegd (niet te veel, want je wilt niet op je geweten hebben dat het "obesitas-muizen" worden) en elke morgens was het stukje kaas verdwenen.

Van poezen kende ik dit gedrag wel. Zij nemen hun jongen aan hun nekvel in de bek om ze naar een veilige plek te verplaatsen. Maar bij muizen, in dit geval een veldmuis, had ik dit nog nooit gezien.

Deze verhuizing is waarschijnlijk veroorzaakt doordat onze buurman een rij coniferen, die op de erfgrans stond, had uitgegraven en daarbij het oude nest had verstoord. De coniferen waren niet meer moeders mooiste en enkele waren aan het afsterven vanwege de droge zomers van de laatste jaren. Ook namen ze veel plaats in en er wilde niets groeien in hun nabijheid.

Ik heb ooit, lang geleden, iets dergelijks meegemaakt. Met mijn vrouw en onze kinderen liep ik te wandelen op de Haarmüller Bulten. Op een gegeven moment zagen we aan de rand van het pad, ongeveer tien meter voor ons, een vijftal jonge egeltjes rond snuffelen. Vanaf een paar meter afstand konden wij dit volgen, de egeltjes hadden ons niet in de gaten. Een eindje verder het bos in was moeder egel aan rondstruinen. Opeens had ze ons in het vizier en zag het "gevaar" dat haar kroost liep. Ze liep zo hard haar pootjes haar konden dragen naar de jonge egeltjes, nam eentje in haar bek en rende ermee het bos in en kwam terug voor de volgende. Zo heeft moeder egel haar jongen "gerekend". Ook dit was toen een bijzondere belevenis.

Ik heb vorig jaar nóg iets bijzonders in onze achtertuin meegemaakt, maar dat vertel ik de volgende keer.

Dirk Nijenboer

Terug in de tijd

In het Lammerinkswonner is het "Hennik en Dika tijd". Van eind januari tot begin maart laten vrijwilligers, waaronder ook een aantal IVN-ers, leerlingen van de basisschool kennismaken met het leven van vroeger. In het Wonner houdt Allard een humoristische inleiding in het Twents, waarbij hij vertelt hoe duurzaam de mensen vroeger leefden, en hoe noodgedwongen. En waarom de vorst "moos" zo lekker maakt en wat een "worstngaffel" is. Er worden Oud-Hollandse spelletjes gedaan, gezaagd, geweven en "eierbötter" gemaakt. En er is de nodige hilariteit tijdens het steltlopen en het waterdragen. Deze leerzame Hennik en Dika activiteit moeten we zeker in ere houden!

Villa Amelink

Naar de knoppen, kan me geen bast schelen!

De publiekswandeling van 30 januari op het Amelink en het Bouwhuis was een groot succes. Lidy en Lidy hadden om 14:00 uur 57(!) deelnemers om zich heen verzameld en gingen, na een gezamenlijke inleiding over de geschiedenis van het gebied, in twee groepen op pad.

Met drie laatkomers erbij kwam het totaal op 60 geïnteresseerden, die werden rondgeleid in het parkachtige landschap van de zorginstelling Het Bouwhuis, onderdeel van De Twentse Zorgcentra.

Parklandschap betekent een keur aan bomen, inheems zowel als uitheems, bladverliezend en groenblijvend, in diepe winterrust of al bloeiend. De gidsen daagden de deelnemers uit om allerlei zintuigen te gebruiken: goed kijken, goed voelen, goed ruiken. Al met al was het een fijne wandeling, waarvan mij vooral de mooie boombasten zijn opgevallen.

Nico van Diepen

Nostalgie van Nico...

Waarschuwing: mijn vogelstukje in deze Gidsengids wijkt nogal af van de vorige verhaaltjes.

Toen ik laatst met Pim de nieuwjaarswandeling voorbereide, vroeg hij mij sinds wanneer ik in vogeltjes geïnteresseerd was. Ik heb vogels altijd wel leuk gevonden, denk ik, maar een van mijn eerste actieve herinneringen op dit gebied dateert van 1961. Ik zat toen in de vierde klas van de lagere school en van juffrouw Van der Goes kreeg ik de vogelplaatjes die bij rizla-sigarettenvloei zaten. Ik spaarde die plaatjes en plakte ze in een album. (Niks nieuws onder de zon, hoor, meneer Albert Heijn, met je voetbalplaatjes.) Dat album is niet meer in mijn bezit. In mijn studententijd heb ik de zolder in mijn ouderlijk huis eens uitgekamd, tevergeefs.

Oh, zei Pim. Het tweede album heb ik. En van het eerste album heb ik alle plaatjes. Mag je wel een keer lenen. Dat was niet aan dovemansoren gezegd. De serie bleek "Zo leer je vogels kennen" te heten. Toen heb ik meteen via boekwinkeltjes.nl deel 1 en deel 2 besteld. Smullen, ook van de taal van de beschrijvingen. (Deel 3 en deel 4 gaan over Exotische volièrevogels. Vind ik totaal niet interessant.)

Deel 1 begint met de fuut, een van mijn favorieten. Ko Zweeres schrijft over de eieren. "Die zijn bleek blauwgroen, overdekt met een kalkwitte laag. Maar wie zou menen, dat ze op het dorre nest wel erg in het oog zullen vallen, kent de Futen niet. Al lang voor wij met onze roeiboet de hoek om zijn, is de broedende vogel wat onbeholpen opgerezen en heeft, met driftige rukken van de bleekroze snavel riet en plantestengels over de eieren getrokken, om zich vervolgens bliksemsnel in het water te laten glijden, onder te duiken en pas een meter of dertig verder boven te komen." En over de roodborst: "Als we in de tuin aan het spitten zijn, zwerft er haast altijd een Roodborst om ons heen, die op slechts een meter afstand aandachtig zit toe te kijken en haastig naderbij komt, als de spade een worm of ander gedierte naar boven brengt." En het slotwoord van deel 1 is ook al zo mooi. "HIERMEE zijn we dan aan het eind van dit boekje, dat de bedoeling heeft de lezer wat wegwijs te maken in de vaderlandse vogelwereld. Wie de vijftig behandelde vogelsoorten heeft leren kennen, is al een heel eind op de goede weg, om ervaren vogelaar te worden." Professor Voous (1920–2002), ornitholoog en hoogleraar Systematiek en Verspreiding van Dieren aan de VU, schreef in het voorwoord van deel 2 begin jaren zestig: "Ieder, die wilde vogels heeft trachten te benaderen en gepoogd heeft de geheimen van hun broedleven en van hun trek te ontsluiten, kan ervan getuigen welk een heilzame spanning en daarna gevolgde voldoening met deze pogingen gepaard gaan. In het jachtige, egocentrische leven van deze tijd vindt men in de bestudering der vogels een brokje elders verloren gegane romantiek en tevens een voor lichaam en geest gezonde ontspanning."

Bij het laatste plaatje in deel 2, nummer 100, de ringmus, schrijft de auteur Rinke Tolman: "Dat de schoonheid van de ringmus wordt gewaardeerd, kan men hieruit opmaken, dat Japanse aquarellisten de vogel herhaaldelijk met grote liefde en kunstzinnigheid hebben afgebeeld."

Nico van Diepen

Ook naar tuinvogels gespeurd?

Opmerkelijk: bij de Tuinvogeltelling 2020 zijn veel grote bonte spechten geteld. Verklaring van de Vogelbescherming: hoe kouder de winter, hoe meer we er zien én het gaat goed met ze.

Grote bonte spechten zoeken bij aanhoudende kou onze tuinen op. De winter van 2008-2009 was de koudste in twaalf jaar, met een lange vorstperiode rond de jaarwisseling. In 2013 was er een lange vorstperiode van 10-27 januari, precies voorafgaand aan de Tuinvogeltelling van 2013. In tuinen is er in vergelijking met bossen en parken meer voedsel te vinden voor grote bonte spechten (denk aan vogelpindakaas en voedersilo's). Dat voedselaanbod helpt grote bonte spechten koude periodes te overleven. In de landelijke lijst staat de grote bonte specht op plaats 21; de huismus op 1; de koolmees op 2 en de pimpelmees op 3.

In de Top 5 van Enschede zien we op nummer 1, de koolmees, op 2 de huismus, op 3 de pimpelmees, op 4 de houtduif en op 5 de merel.

Volgend jaar kun je weer meedoen aan de Tuinvogeltelling in het weekend van 30 en 31 januari 2021. NB: een paar mooie vogelkiekjes vindt u op de achterpagina van deze gids.

Bron: <https://www.tuinvogeltelling.nl/> van de Vogelbescherming Nederland.

Tineke Eitink

Een sneeuwkllokje !

Bewoners Erve Leppink samen op pad met IVN en Groen Verbindt.

Ziet u wel eens een kolonne levensgenieters op wielen in het groen achter de Helmerhoek?

Dan kan het zo maar zijn dat dit de groep Erve Leppink bewoners is tijdens hun maandelijkse rolstoelwandeling met vrijwilligers van IVN en Groen Verbindt.

Ook van de week was het weer feest. De zon scheen volop en wij genoten van de eerste knopjes in de bomen, de prachtige koeien en schapen in het winterse landschap, de frisse wind door onze haren, een gezellig gesprekje en we zagen zowaar alweer ons eerste bloeiende sneeuwkllokje.

Wanneer je veelal aan huis gebonden bent door ziekte en/of de ouderdom, is het heerlijk om zo met elkaar een poosje op stap te gaan. En wanneer je iets jonger bent, een paar uurtjes in de maand over hebt en dit alles niet wilt missen, laat het ons weten; we zijn altijd op zoek naar mensen die ons bij deze activiteit willen ondersteunen.

Groen Verbindt organiseert behalve de rolstoelwandelingen ook andere activiteiten. Samen met de vrijwilligers van IVN verzorgen we, bij de bewoners thuis, natuurbelevingsmiddagen waarbij we bijv. samen soep van eigen gekweekte pompoen of iets voor op de tuintafel maken of naar het verhaal van de imker luisteren.

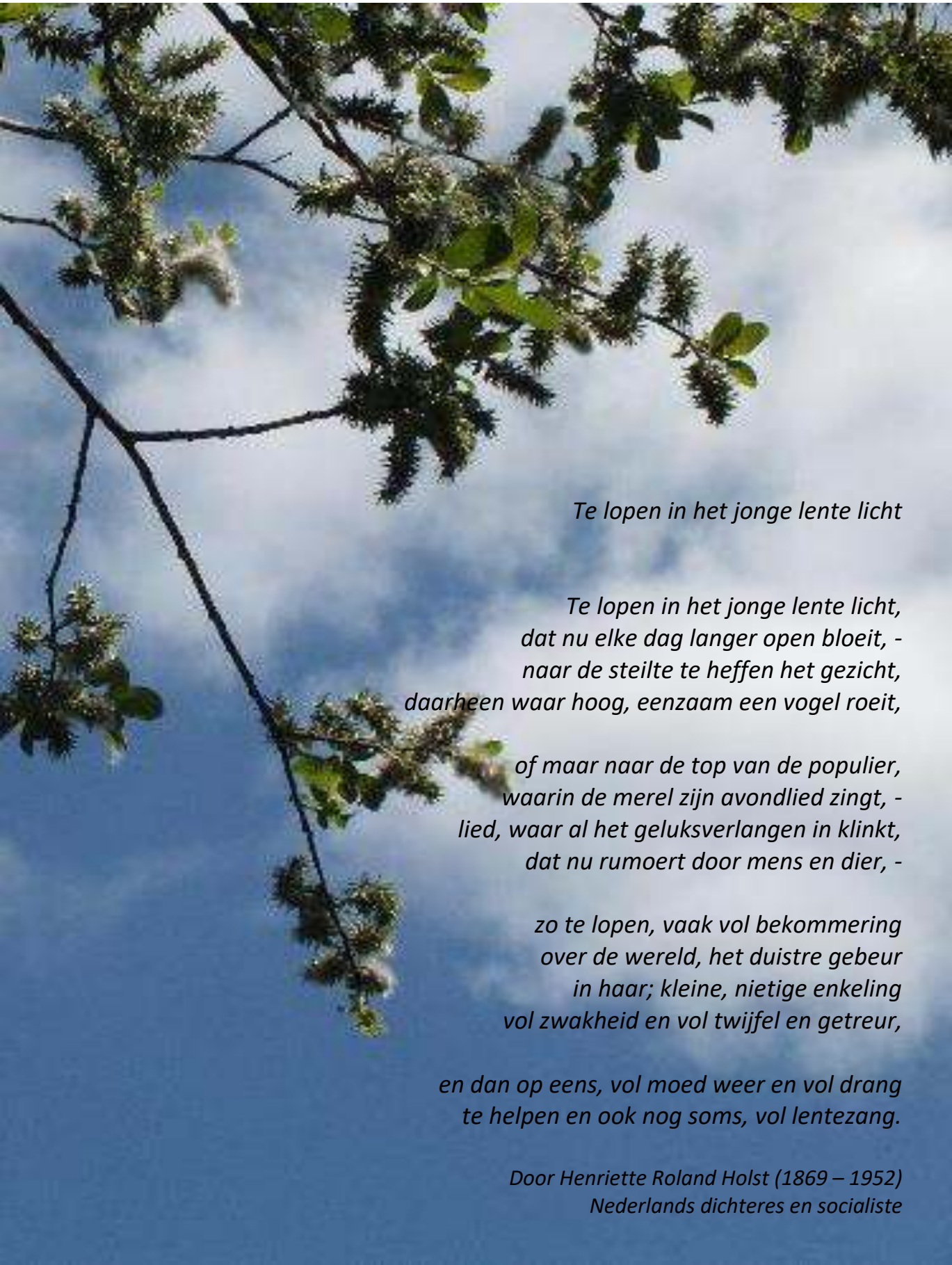
De eerste voorbereidingen voor het nieuwe moestuinseizoen zijn al weer in volle gang. Er worden zaaiplannen gemaakt en vrijwilligers staan te trappelen om weer volop buiten aan de gang te kunnen gaan. Nu drinken we nog iedere vrijdag met de bewoners en vrijwilligers koffie in de boerderij van Erve Leppink en maken we nog een klein rondje door de tuin, maar zodra de temperatuur weer een beetje stijgt, zijn we buiten op ons mooie terras te vinden en genieten we behalve van elkaar en van een lekkere kop koffie, de bloeiende moestuin, de dieren en het erf maar ook graag (weer) van uw komst!

Vrijwilliger worden of gewoon een keertje langskomen?
Info: www.groen-verbindt.nl of tel. 06-40554084

Karin Ferwerda
Secretariaat Groen Verbindt.

Foto's Karin Ferwerda

Te lopen in het jonge lente licht

*Te lopen in het jonge lente licht,
dat nu elke dag langer open bloeit, -
naar de steilte te heffen het gezicht,
daarheen waar hoog, eenzaam een vogel roeit,*

*of maar naar de top van de populier,
waarin de merel zijn avondlied zingt, -
lied, waar al het geluksverlangen in klinkt,
dat nu rumoert door mens en dier, -*

*zo te lopen, vaak vol bekommering
over de wereld, het duistre gebeur
in haar; kleine, nietige enkeling
vol zwakheid en vol twijfel en getreur,*

*en dan op eens, vol moed weer en vol drang
te helpen en ook nog soms, vol lentezang.*

*Door Henriette Roland Holst (1869 – 1952)
Nederlands dichteres en socialiste*

In februari keren de ooievaars weer terug naar Nederland om te broeden - Misty Wassink

Agenda Algemene Ledenvergadering IVN Enschede

Het bestuur nodigt u van harte uit voor de Algemene Ledenvergadering op 26 maart 2020 in het Nivon-centrum, Dotterbloemstraat 120 Aanvang 19.30 uur.

1. Opening
2. Mededelingen, vaststellen agenda
3. Verslag ALV van 28 maart 2019
(te vinden in Gidsengids nr. 249, zomer 2019, pagina 18 en 19,
<https://www.ivn.nl/afdeling/enschede/eerdere-gidsengidsen>)
4. Jaarverslag 2019 (in deze Gidsengids nr. 252), exclusief financiën
5. Financieel jaarverslag 2019 (wordt de leden toegestuurd per mail)
6. Verslag kascontrolecommissie
7. Verkiezing lid kascontrolecommissie
8. Begroting 2020 (wordt de leden toegestuurd per mail)
9. Samenstelling bestuur.
Aftredend 2020: Hanneke van Dorp. Herkiesbaar
Aftredend 2021: Dirk Nijenboer, Pim Bosman
Aftredend 2022: Nico van Diepen, Dirk van de Wetering
Het bestuur stelt voor Hanneke van Dorp te herkiezen.
Namen tegenkandidaten kunnen tot 48 uur voor de
vergadering schriftelijk worden ingediend bij de secretaris.
10. Ontwikkelingen in de landelijke organisatie.
11. Oprichting vereniging Wageler Samen.
12. Vooruitblik, wat verder ter tafel komt.
 - a. Jubileum 2020
 - b. Cursussen
 - Paddenstoelengidsencursus
 - c. Vacatures/Ondersteuningsvraag
 - werkgroep PR, coördinatie heemtuin(dag), grijs groen en gelukkig,
slootjesmiddag
13. Rondvraag en sluiting

Als toetje is er beeldverslag van een reis/safari naar Oeganda.

De kraamploeg zal met een infostand aanwezig zijn. Er is geen pinapparaat aanwezig, dus aankopen dienen contant te worden afgerekend.

Jaarverslag IVN afdeling Enschede 2019

Dit verslag bevat een beschrijving van de activiteiten van het afgelopen jaar. Het begint met een beschrijving van algemene zaken. Daarna volgen de wandelingen, zowel de interne als de publiekswandelingen. Dan komen de werkzaamheden van de werkgroepen aan de orde. Het financiële verslag is per mail verzonden naar de leden.

Algemene zaken

IVN afdeling Enschede heeft op 31 december 2019 achtenzeventig hoofdleden, dertien huisgenoot-leden en negen donateurs. In december 2019 hebben we afscheid moeten nemen van ons erelid Richard Struijk. Ook Henk Eitink en Paul Walrecht zijn in 2019 overleden. Wij gedenken hen met veel waardering.

Het bestuur bestaat uit vijf leden: Hanneke van Dorp (voorzitter), Nico van Diepen (secretaris), Dirk Nijenboer (penningmeester), Pim Bosman en Dirk van de Wetering (2e secretaris). Het bestuur heeft in 2019 negen keer vergaderd.

Daarnaast hebben enkele bestuursleden bijeenkomsten bezocht als het overleg De groene loper in Enschede, het overleg over het beheersplan 't Wageler/Lammerinkswöner, het overleg over 1IVN, en de gemeentelijke workshop over natuurinclusief bouwen. Ook hebben diverse leden trainingsmiddagen bezocht over een dementievriendelijke omgeving.

IVN Enschede maakt gebruik van het ledenadministratiesysteem van landelijk IVN. Nico van Diepen is de beheerder, met Jan Willem Visschers als back-up.

De slootjesmiddag van 15 juni trok ruim honderd enthousiaste belangstellenden, van wie 63 kinderen. De activiteiten bij de Nacht van de Nacht, met Landschap Overijssel, trokken heel veel deelnemers van wie tweehonderd kinderen. De nachtwandeling Stil en Donker had dertig deelnemers. De lezing van de watergraaf Stefan Kuks op 10 oktober was zeer interessant, maar trok het teleurstellende aantal van vijftientwintig bezoekers.

Twee groepen van het OLC Het Roessingh hebben op De Viermarken gewerkt aan een insectenhotel (die geplaatst is bij 't Roessingh), waarbij twee IVN-leden hebben geadviseerd.

Ook dit jaar is ten behoeve van de zomeravondwandeling en de schoolwandelingen in het Aamsveen de kluunplaats schoongemaakt en later weer afgedekt door een groep vrijwilligers.

De ALV op 28 maart werd bezocht door vierentwintig leden. Na afloop was er een virtuele wandel/speurtocht.

Enkele IVN-ers werken mee aan de totstandkoming van een schooltuin op het dak van een basisschool. Er wordt gedacht aan een start in voorjaar 2020.

In 2019 is een nieuwe werkgroep van start gegaan: de werkgroep publiekswandelingen. Deze werkgroep bestond aanvankelijk uit één persoon: Lidy Vrijheid. Sinds december maakt ook Greetje Koster deel uit van deze werkgroep

Interne wandelingen en bijzondere wandelingen

Het wandeljaar begon met de nieuwjaarswandeling op het vliegveld, met koffie na bij Kleinsman. Er waren 32 leden aanwezig. De interne wandeling op het vliegveld onder de noemer "Nieuwe natuur op historische oorlogs/defensielocatie" trok slechts 7 deelnemers. Twee leden konden helaas het startpunt van de wandeling niet vinden.

Het jaarlijkse uitje op 7 september was een bezoek aan Enter, met een voordracht in het zompenmuseum en een zomptocht op de Regge. Een flink aantal deelnemers heeft ook nog te voet de omgeving verkend. Drieëndertig IVN-ers deden aan het uitje mee.

Na een eerste proefwandeling heeft op 4 november een wandeling plaatsgevonden voor blinden en slechtzienden. Bij de wijk Stroinkslanden gingen 15 deelnemers met drie gidsen op pad. Het startsein werd gegeven door wethouder Kampman. Onder andere RTV Oost (Expeditie Oost van 28 november) en De Stroinkslander (November 2019) hebben hieraan aandacht besteed.

Op 5 juli heeft een groepje personeelsleden van De Posten in het Van Heekpark een wandeling/natuuractiviteit ondernomen onder leiding van IVN-vrijwilligers.

Een IVN-gids heeft op 26 februari een groep gasten van De Broam rondgeleid in het Aamsveen.

En op 15 september heeft een IVN-er een besloten groepswandeling door de stadsrand bij Stokhorst begeleid.

Excursie wilde planten herkennen in mei 2019

Werkgroepen

De verslagen van de werkgroepen zijn geleverd door leden van die werkgroepen.

Werkgroep PR & Communicatie

Auteurs: Tineke Eitink-Doornhein en Hans Pelgrim.

De werkgroep bestaat uit bovenstaande twee medewerkers. In 2019 heeft 6x een PR-overleg plaats gevonden, waarvan 1x met het bestuur en 2x met de Gemeente Enschede.

Nieuwe leden

De werkgroep is begin 2017 opgericht en sindsdien vooral actief met het werven van nieuwe leden. In 2019 mocht IVN Enschede weer 14 nieuwe leden verwelkomen. Dat is inclusief de landelijk aangemelde leden. Van de huidige 78 leden zijn er 37 lid geworden na 1 januari 2017.

Belangstellenden

In 2019 zijn 7 uitnodigingen voor een activiteit of wandeling verstuurd naar inmiddels 142 belangstellenden, die via hun mailadres op de hoogte gehouden willen worden van onze activiteiten. Een uitnodiging aan deze belangstellenden om lid te worden of donateur leverde 1 nieuw lid op.

Persberichten

In 2019 zijn 11 persberichten online geplaatst en verstuurd naar o.a. regionale kranten, week- en wijkbladen. Hieronder vallen ook de jaarlijkse Heemtuindag en Sloopjesdag. Daarnaast zijn 3 redactionele stukken ingestuurd waarvan 2 geplaatst.

Financiën

Van de Gemeente Enschede heeft het IVN-Enschede op voordracht van de PR werkgroep een stimuleringsbedrag mogen ontvangen van 100,00 euro.

Familie- en bedrijfsuitjes

Samen met andere leden is een extra IVN-folder ontworpen met als thema "Familie- en bedrijfsuitjes". Deze folder is uitgezet op diverse plaatsen in en rond Enschede, zoals o.a. wijkcentra, bibliotheken en campings. Dit is een geheel nieuwe activiteit voor IVN-Enschede waarbij groepen in overleg een "op maat gesneden" wandeling kunnen organiseren, naar wens van de aanvrager. Op onze IVN-site is de folder in te zien en te downloaden.

Wandeling blinden en slechtzienden

Stokpaardje in 2019 was toch wel de wandeling voor blinden en slechtzienden, waarvan de PR werkgroep de voortrekker was. IVN Enschede is 1 van de 3 IVN afdelingen in Nederland die ooit een dergelijke wandeling gerealiseerd heeft. RTV OOST was uitgenodigd en ook aanwezig voor video-opnamen. Wethouder Arjan Kampman benadrukte het goede initiatief van het IVN en gaf vervolgens het figuurlijke "startschot". Het magazine "Mens en Natuur" van landelijk IVN plaatste ook een uitgebreid verslag van deze bijzondere wandeling.

Ondersteuning gevraagd

Ook in 2020 willen we ons graag inzetten voor een sterke en hechte IVN afdeling. Om zoveel mogelijk mensen in

contact te brengen met de natuur willen we IVN-Enschede laten bruisen, met nóg meer natuurliefhebbers en nóg meer actieve vrijwilligers!

Wie sluit zich bij ons aan om ons (part time) te ondersteunen bij het uitwerken van leuke nieuwe projectjes?

Werkgroep Kraam

Auteur: Jan Willem Visschers

IVN-infostand - Kraamwerk

Op een aantal momenten in het jaar geven we graag informatie over het IVN en tonen we onze boeken/gidsen/zoekkaarten enz. of een selectie daaruit.

Dat gebeurt op verschillende locaties en in 2019 was dat:

- * op de jaarvergadering,
- * tijdens de Heemtuindag in het voorjaar,
- * Hemelvaartsdag - standplaats Zweringbeekpark (onderdeel van gemeentelijke activiteit fietstocht rond Enschede, Enschede Waterstad),
- * bij de Sloopjesdag,
- * op de Natuurmarkt Helmerhoek - Enschede,
- * tijdens de Heemtuindag in het najaar.

Wilt u graag een overzicht van onze materialen stuur dan een mailtje naar jwvisschers@gmail.com. De lijst wordt u dan toegestuurd. De voorraad is op dit moment ten huize van ondergetekende.

We maken lijsten die corresponderen met de inhoud van de kisten, waarin we onze spullen bewaren. De kisten worden iedere keer als we ze gebruikt hebben gecontroleerd. Op deze wijze werkt het prima en houden we overzicht over onze materialen en kunnen we, indien nodig, materialen aanvullen.

Het is leuk om zo het IVN bekendheid te geven en soms ook daardoor leden te werven. Zou u graag mee willen doen in het 'Kraamteam'? Meld u aan! Van harte welkom!

Wandeling slechtzienden met Karen en gidsen Erika, Hans, Hanneke

Bijzondere geluidservaringen op vm vliegveld Twenthe

Werkgroep Website

Auteur: Erika van Oldeneel

Website IVN-Enschede, hoeveel bezoekers trekken we?

Als je dit adres intypt: <https://www.ivn.nl/afdeling/enschede>, kom je op de website van onze afdeling. Jan Willem Visschers en Erika van Oldeneel beheren de site samen. Ze plaatsen relevante berichten, wetenswaardigheden, verslagen, aankondigingen van wandelingen en excursies en de Gidsengids.

Het IVN is een landelijke organisatie. Onze afdeling is daar een onderdeel van, en ook de website hangt aan de landelijke website. De opmaak en de mogelijkheden zijn daarvoor ook onderdeel van de landelijke site. Wij, de beheerders, moeten dus in die opmaak werken. Soms is dat fijn en makkelijk, andere keren stelt het ons raadsels. Gelukkig kunnen we dan de helpdesk van het IVN bellen, die meestal vlot antwoord geeft.

We waren benieuwd hoe vaak de site is bekeken in het afgelopen jaar (2019). De helpdesk stuurde een bestand met daarin de bezoekers, uitgesplitst naar alle mogelijke onderdelen. Maandelijks zijn er tussen de 300 en 1000 paginaweergaves. Vanaf september lijkt er een stijgende trend ingezet te zijn.

De wandelroutes en activiteiten zijn nog steeds favoriet. Sloopjesdag, Bestuur en Welkom op onze site volgen op gepaste afstand. Fotoboek en Gidsengids worden nauwelijks bekeken. Tip: De Gidsengids op de website is geheel in kleur!! De gemiddelde tijd dat een bezoeker op een pagina zit, is rond de anderhalve minuut, met wat uitschieters naar bijna vijf minuten bij de wandelroutes.

Facebook

Auteur: Celia Horst

De Facebook-pagina van IVN Enschede is ook in 2019 door Celia Horst bijgehouden. Dit gebeurde niet met een constante stroom aan nieuwe berichten. Maar alleen wanneer daar tijd, zin en inspiratie voor was.

Inmiddels heeft deze Facebook-pagina 150 volgers. Het grootste aantal volgers komt uit Enschede, maar ook verderop in het land en zelfs in België, Duitsland en Canada wordt onze Facebook-pagina gevolgd.

Vanaf 2020 zal Erika van Oldeneel zich ook bezig gaan houden met de invulling van deze Facebook-pagina.

Werkgroep Vliegveld

De werkgroep Vliegveld heeft, behalve voor de nieuwjaarswandeling en de interne wandeling van 10 mei, geen aanvragen ontvangen.

Werkgroep Redactie Gidsengids

Auteurs: Celia Horst en Tineke Eitink-Doornhein

Ook in het afgelopen jaar zijn er weer een viertal Gidsengidsen uitgekomen onder de redactie van Celia Horst en Tineke Eitink. Deze Gidsengidsen werden gevuld met allerlei interessante, gezellige en inspirerende artikelen en foto's die werden geschreven door leden van onze afdeling. De redactie is dan ook van mening dat de Gidsengids een mooie weergave geeft van wat er zoal gedaan en beleefd is. Naast de gezellige copy is er achterin de Gidsengids ook altijd een overzicht te vinden van activiteiten die op de planning staan.

Dat de afdeling groeiende is, is ook te merken in de oplage van de Gidsengids. Inmiddels mag de redactie een drukopdracht geven van 100 exemplaren per editie. Deze boekjes werden tot dusverre verstuurd via het bedrijf Sandd. Over de bezorging door dit bedrijf kwamen nog wel eens wat klachten binnen. Nu Sandd wordt overgenomen door PostNL hoopt de redactie dat dat probleem opgelost zal zijn. De Gidsengids is ook altijd terug te vinden op onze website. Eerder uitgekomen uitgaven zijn hier ook te vinden.

Werkgroep VO

Auteur: Lidy Vrijheid

Veldwerk Aamsveen

Evenals vorige jaren kwamen de brugklassers van Het Stedelijk Lyceum, locatie Zuid naar het Aamsveen. Op 17 juni werd er voorgelopen. Op 18 juni hebben we de tweetalige brugklas in het Engels ontvangen en op 19 juni 2 klassen HAVO/VWO-leerlingen. Helaas viel de middag van 19 juni al vrij snel, letterlijk, in het water door een snel opkomend onweer. Na enig telefonisch overleg is besloten de kinderen naar huis te sturen. Bij deze activiteit waren in totaal 13 verschillende gidsen betrokken die een of meer dagdelen van de partij waren. Twee van hen waren "reserve"-gidsen van de afdeling Losser. Vijftig leerlingen hebben aan dit veldwerk deelgenomen.

Bonhoeffercollege, locatie Bruggertstraat

Op verzoek van Jessica Weimer, docente biologie op 't Bruggert, assisteerden we in mei van dit jaar op 4 dagdelen bij de brugklassen bij het kennismaken met waterdiertjes en bodemdiertjes evenals het herkennen van bomen. Vijf van onze gidsen waren op verschillende momenten van de partij, alsmede de TOA's en Jessica's vader. Alle activiteiten vonden plaats op het terrein naast de school, dat geschikt was dan het in eerste instantie leek. De sloot had nogal hoge oevers en bezorgde een enkeling een nat pak. Jessica was zeer enthousiast en heeft al om een herhaling gevraagd in 2020. Op deze manier hebben een kleine honderd leerlingen een fijne leerzame natuurbeleving ondergaan.

IST – Internationale School Twente

In 2019 zijn er geen activiteiten geweest voor IST.

Het poelenproject

Auteur: Hanneke van Dorp

Ook in 2019 hebben IVN gidsen samen met leden van landschapsonderhoudsgroep EnHOe het veldwerk begeleid voor het poelenproject van het Bonhoeffercollege van der Waalslaan. Ongeveer 120 leerlingen van de vierde klassen VWO en HAVO hebben in groepjes van 3 onderzoek gedaan naar de geschiktheid van ca. 20 poelen in de Zuid Esmarke voor boomkijkers.

De poelen zijn eigendom van diverse eigenaren, waaronder Landschap Overijssel. De leerlingen hebben watermonsters genomen en daarvan op school de chemische kwaliteit bepaald. In het veld werd de waterkwaliteit beoordeeld door middel van een ecologische index, gebaseerd op het voorkomen van diverse waterdieren. De landschappelijk ecologische kwaliteit werd bepaald door middel van een door IVN en EnHOe gemaakte checklist voor eigenschappen van de poelen en hun omgeving. Hoewel de resultaten van de leerlingen beter waren dan in 2018 is het nog steeds nodig de opdrachten inhoudelijk zo te verbeteren dat er werkelijk bruikbare resultaten uit komen. Daar zullen we samen met de medewerkers van de school de komende jaren aan verder werken. Als natuureducatie activiteit is dit poelenonderzoek ook in de huidige vorm al bijzonder geslaagd.

Bijzondere vondst in de heemtuin: 'n prachtig gevormd muizennestje

Werkgroep Heemtuin

Auteurs: Jeanette Eisma en Pim Bosman

De werkgroep bestaat uit de volgende vrijwilligers: David, Hanneke, Ietje, Jeanette, Magda, Pim, Ruud, Ton, Yvonne. We hebben dit jaar een aantal keren vergaderd en wel op 13-2, 10-4, 8-5 en 28-8 mede i.v.m. de organisatie van de Heemtuindagen op 19 mei en 22 september.

In principe werken we het hele jaar door, tenzij er natuurlijk veel sneeuw ligt of het erg regenachtig is. Dit in tegenstelling tot jaren geleden toen we nog winters hadden en begin maart pas weer startten. De werkzaamheden die we zoal hebben uitgevoerd, zijn als volgt. In de winter op de paden houtsnippers opbrengen, snoei-, zaag- en kapwerk, bladharken, eikels rapen e.d. In het voorjaar en de zomer ligt het accent op wieden, (ver)planten, (gras)maaïen, zomersnoei, hagen knippen enz.

Vanwege de warme en droge zomer heeft de vijver dit jaar grotendeels droog gestaan en hebben we daar nog wat schoonmaakwerk verricht. In de herfst herhalen zich de werkzaamheden van het voorjaar, in de zin van eikels rapen en bladharken. Ook is de akker deels omgespit en de winterrogge ingezaaid. De nestkastjes zijn weer schoongemaakt. Op één na waren ze allemaal (11 stuks) bewoond geweest.

Verder hebben we begin dit jaar de heuvel, waarop de herfstaster flink aan het woekeren was, afgedekt met zwart landbouwplastic en verzwaard met takken en houtsnippers om wegwaaien te voorkomen. We hopen zo de wortelstokken te ontmoedigen weer uit te lopen.

Overigens hebben we ook dit jaar weer last gehad van ongewenst bezoek dat planten uitgraaft, vernielingen aanricht e.d. Hoewel..., er is ook iemand geweest die een Olijfbom had geplant, aardig bedoeld, maar die hoort niet in een Heemtuin en die hebben we dus weer weggegeven. Verder is er ook in ons gereedschapshokje ingebroken; het was slot geforceerd. Het feit dat er niets verdwenen is, geeft wel aan hoe de kwaliteit cq ouderdom van ons gereedschap is. Vermeldenswaardig is echter wel dat we dit jaar een nieuwe grasmaaimachine hebben gekregen van de Gemeente.

In november zijn we weer voorzien van een paar kuub mooie beukenhoutsnippers, helaas wel gestort buiten de Heemtuin. Er is dus veel krui-werk verricht, met name ook door de dames!! Voor het nieuwe seizoen hopen we op nog meer enthousiaste heemtuinvrijwilligers.

Werkgroep Schoolwandelingen

Auteur: Dirk van de Wetering

In nauwe afstemming en samenwerking met de afdeling Duurzaamheidseducatie van de gemeente Enschede draagt IVN bij aan de realisatie van het door de gemeente gewenste natuuronderwijs aan leerlingen van basisscholen. Dit gebeurt door het beschikbaar stellen van leden die op vrijwillige basis als natuurgidsen optreden tijdens de voor leerlingen in natuurgebieden georganiseerde buitenactiviteiten.

In 2019 ging het daarbij om de volgende aantallen.

Voorjaarswandeling Groot Brunink:

8 groepen, 225 leerlingen, 17 vrijwilligers.

Aamsveenwandeling:

8 groepen, 159 leerlingen, 11 vrijwilligers.

Najaarsactiviteit Ledeboerpark:

15 groepen, 350 leerlingen, 13 vrijwilligers

Op aanvraag in 2020 weer een wandeling De Weele met Henk Kaspers

Werkgroep Publiekswandelingen

Auteur: Lidy Vrijheid

De werkgroep bestaat sinds de vorige jaarvergadering en is sinds december uitgebreid met een tweede persoon: Greetje Koster. Inmiddels is een plan van aanpak geschreven en is een format beschikbaar gemaakt voor het schrijven van persberichten.

De volgende wandelingen hebben plaatsgevonden:

Voorjaarswandeling Rutbeek (februari), ongeveer 25 deelnemers.

Twekkelo (april), ongeveer 16 deelnemers.

Rondje Noord Esmarke (april), ongeveer 25 deelnemers.

Paddenstoelen Lonnekerberg (oktober), ongeveer 25 deelnemers.

Rondje Stokhorst (november), ongeveer 35 deelnemers.

In samenwerking met Landschap Overijssel waren er enkele zomeravondwandelingen:

Twekkelo (spoorfietsen), Lonnekerberg, Lonnekermeer, Aamsveen (wilde planten), Aamsveen (cultuur & natuur), Groot Brunink. De meeste van deze wandelingen kregen relatief weinig publiek, misschien door het extreem warme weer of onweersdreiging.

Van de penningmeester

Beste leden en donateurs,

De financiële stukken van het boekjaar 2019, de begroting over 2020 en de toelichting hiervan, zijn zoals afgesproken op de Algemene Ledenvergadering van 2018, via een bijlage in een e-mail naar u gezonden.

We hebben besloten om deze vertrouwelijke informatie niet meer te publiceren in onze Gidsengids. De Gidsengids komt in openbare ruimtes te liggen, zoals de Openbare Bibliotheek en bezoekerscentrum Het Lammerinkswönnner. Ook wordt de Gidsengids periodiek gepubliceerd op het internet en op de website van onze afdeling.

Mochten er leden en donateurs zijn die, omdat zij geen e-mailadres hebben, deze financiële stukken niet hebben ontvangen en deze toch willen hebben, neem dan contact op met de penningmeester. Ik zal zorgen dat deze stukken per post naar u toe worden gezonden.

Ik wil graag van deze gelegenheid gebruik maken om de leden of donateurs, die nog geen contributie of donatie over dit jaar hebben overgemaakt, te verzoeken dit alsnog te doen.

Wij hebben de contributie t.o.v. vorig jaar niet hoeven te verhogen.

De contributie bedraagt: € 24,00.

Voor huisgenoten is dit: € 6,00.

De minimale donatie bedraagt: € 15,00.

Graag overmaken op rekening; NL05INGB 0000 8388 83 t.n.v. IVN afd. Enschede.

E.e.a. kunt u lezen in dit blad, in het Colofon op pagina 2.

Bij voorbaat mijn hartelijke dank.

Dirk Nijenboer, penningmeester

telefoon: 4311364

e-mail: dendirk@home.nl

Tot zover het jaarverslag 2019 van afdeling IVN-Enschede

Winterakonietjes in het Ledeboerpark - Tineke Eitink

De winterakoniet, een voorjaarsfeestje

Toen ik nog een huis met een tuintje had, heb ik een paar jaar geprobeerd de bolletjes in bloei te krijgen. De tuin was op het zuiden, de grond was vruchtbaar omdat vorige bewoners er ooit kippen hadden gehad, maar tevergeefs.

Waar heb ik het over? De winterakoniet- *Eranthis hyemalis*, een klein geel boterbloemachtig bloempje dat midden in de winter bloeit.

In 1973 kwam ik in Enschede wonen. Ik kende nog niemand en fietste in het weekend heel wat af. Zo kwam ik midden in de winter in het Ledeboerpark onder een lindeboom een veldje gele bloempjes tegen, geen boterbloemen maar winterakonieten, volop bloeiend in de zon. Het leken wel kleine zonnetjes.

De winterakoniet is een stinzeplant afkomstig uit de Balkan, Italië en Zuid-Frankrijk. Hier is het een zeldzame plant, maar ze bloeien wel in tuinen. *Eranthis* is een samentrekking van 'het er' (voorjaar) en *anthos* (-bloem). *Hyemalis* kan vrij worden vertaald als "typisch voor de winter".

De Nederlandse naam winterakoniet is te danken aan de Griekse mythologie. Cerberus, de driehoofdige hond werd door Hercules uit de onderwereld weggetrokken. Cerberus begon te blaffen toen hij het daglicht zag en terwijl hij blafte vielen er kleine spekseldruppels op de grond rondom hem. De spekseldruppels veranderden in steen en uit die steen groeide de giftige winterakoniet. Akoniet is afgeleid van het Griekse *akóné* of wetsteen.

De winterakoniet groeit vanuit kleine ondergrondse knolvormige wortelstokken met één of meer stengels. Elke stengel heeft exact één bloem met daaromheen een zestal bladeren zonder steel. De gele bloem heeft zes bloemblaadjes en lijkt qua vorm en kleur sterk op die van de boterbloem die ook uit de ranonkelfamilie komt. Er bloeit een bloem aan een stengel, in een krans van ongesteelde blaadjes.

Winterakonieten zijn voorjaarsbollen, ze groeien, bloeien en vormen zaad in het bleke winterlicht. Ze blijven vrij klein en vormen na de bloei relatief veel groen, maar worden nooit veel hoger dan 10, 15 centimeter. De winterakoniet hoort tot de Ranonkelfamilie en alle delen van de plant zijn giftig. Ze groeien op elke vruchtbare grond op een zonnige plek (behalve in mijn oude tuin?!) Ze worden niet graag verplant en kunnen dus eindeloos op dezelfde plek staan. Ze groeien goed samen met sneeuwkllokjes.

Dat zag ik een paar dagen geleden ook weer, want zoals altijd heb ik ze alweer gezien in het Ledeboerpark. Na al die jaren blijft het een feest om ze te zien zo vroeg in het jaar.

Ietje Bijvank

IVN Slootjesdag, help je mee?

Zaterdag 13 juni is het weer tijd voor een spetterend avontuur in de natuur. Dit jaar keren we terug naar het Zweringbeekpark en gaan we op zoek naar wat er leeft in en om het water van de poelen én de Zweringbeek. We zorgen dat er weer van alles te beleven is aan spelletjes en doe-opdrachten. En voor de grotere kinderen zullen we ook weer een speurtocht op maat maken.

Hanneke, Maaike en Celia zijn al begonnen met de voorbereidingen. Maar op de dag zelf hebben we weer veel hulp nodig. Om alle helpende handen goed voorbereid aan deze dag te laten beginnen houden we op zaterdag 6 juni een inspiratiemorgen. Deze morgen begint om 10 uur en zal plaats vinden op bovengenoemde locatie. We willen op deze morgen samen de locatie verkennen en de taken voor de Slootjesmiddag verdelen. Verder zal er een hand-out worden uitgereikt waarin informatie te vinden is over de verschillende beestjes en planten die gevonden kunnen worden in en rond het water. Ook zal er een overzicht worden gegeven van de verschillende opdrachten en spelletjes die er op de Slootjesmiddag te doen zijn. Zo kunnen we met elkaar goed voorbereid dit spetterende avontuur aangaan.

Lijkt het je leuk om die zaterdag mee te komen helpen bij de Slootjesdag, geef je dan op bij Celia (celia@jforst.nl).

Hanneke, Maaike en Celia

Poelenproject & Veldwerk Aamsveen

Bij de slootjesdag richten we ons vooral op de jonge jeugd van Enschede, we hebben ook andere activiteiten waar we ons met het leven in en rond het water bezig houden. Maar dan met de oudere jongelui.

waterbeestjes determineren

Ik heb het dan over de veldwerkdagen van de brugklassers van het Stedelijk Lyceum in het Aamsveen waar één van de drie opdrachten van de leerlingen bestaat uit waterbeestjes bestuderen bij een pool. En over het poelenproject met de leerlingen van 4 Havo en VWO van het Bonhoeffercollege. Het poelenproject is bedoeld om ook daadwerkelijk gegevens te verzamelen over de geschiktheid voor boomkijkers van poelen in de Esmarke én er iets van te leren. Bij het veldwerk in het Aamsveen gaat het ook over de geschiedenis, industrie, flora en fauna in en rondom het veen.

Voor beide projecten worden nog meer begeleiders gezocht. Vooral de veldwerkdagen voor Zuid (in week 24) zijn ook heel geschikt voor gidsen die niet zo ver kunnen of willen lopen omdat de leerlingen zich hier zelf tussen de opdrachten verplaatsen. Je zit als gids, meestal met z'n tweeën, bij op één opdracht en hoeft dan ook niet zo veel kennis voor te bereiden. Voor beide projecten worden de gidsen tevoren voldoende van informatie voorzien en ingewerkt, zodat je je geen zorgen hoeft te maken of het te moeilijk is. De leerlingen zijn hier in kleine groepjes serieus aan het werk voor een cijfer en dat maakt het voor de gidsen meestal extra leuk om ze te helpen.

Belangstellenden kunnen zich melden bij Lidy Vrijheid of Hanneke.

Algemene Ledenvergadering

Donderdagavond 26 maart a.s. om 19.30 uur wordt de Algemene Ledenvergadering van IVN Enschede gehouden in het Nivon-centrum, Dotterbloemstraat 120.

De agenda, het algemeen jaarverslag en het verslag van de penningmeester kunt u vinden in deze Gidsengids op de pagina's 14 t/m 19.

Het Financieel jaarverslag zullen de leden vooraf via e-mail ontvangen.

Agenda

Donderdag 26 maart

Algemene Ledenvergadering, IVN Enschede
Lokatie NIVON-gebouw
Niet alleen nuttig, ook gezellig.
Noteer deze datum alvast in je agenda!

Zaterdag 6 juni

Slootjesdag-inspiratiemorgen
Locatie: de poelen en de beek in het Zweringbeekpark nabij Hexelerbos 21-35, fietsknooppunten 40 en 42
Tijd: 10.00 uur

Zaterdag 13 juni

Slootjesdag IVN Enschede
Locatie: de poelen en de beek in het Zweringbeekpark nabij Hexelerbos 21-35, fietsknooppunten 40 en 42
Tijd: 13.00 – 16.00 uur

Vogelmuur (*Stellaria media*)

Cursussen

Cursusplannen 2020 en 2021

Achter de schermen van IVN-Enschede vindt regelmatig overleg plaats en worden plannen gesmeed om in 2020 een cursus **Paddenstoelen** te realiseren en in 2021 wellicht een **IVN Natuurgidsencursus**. Daarvoor moet natuurlijk een en ander op de rit gezet worden, mensen aanschrijven, lesmaterialen checken, en natuurlijk docenten en een leslocatie vinden.

Kortom, er wordt hard aan gewerkt. Houd daarom voor meer informatie regelmatig onze IVN-website, Facebook en uiteraard de Gidsengids goed in de gaten !

Excursies

IVN Enschede

Vrijdagmiddag 6 maart

IVN wandeling Noord-Esmarke
Tijd: 14.00 uur - 16.00 uur
Startpunt: Kruising Glanerbrugweg en Bonekampweg

Donderdagmiddag 26 maart

IVN wandeling Houwbeek
Tijd: 14.00 uur - 16.00 uur
Startpunt : parkeerplaats bij Gezondheidscentrum De Helmerhoek, Runenberghoek 16/18

Zondagochtend 5 april

Voor een besloten gezelschap :
IVN wandeling **Blinden en slechtzienden**
Startpunt : Restaurant Le Pompidou Wesselerbrink
Voor meer info : hans.pelgrim@kpnmail.nl

Dinsdagmiddag 28 april

IVN wandeling landgoed De Weele
Op velerlei verzoek dit jaar weer een boeiende wandeling over landgoed De Weele met Henk Kaspers.
Tijd: 14.00 uur - 16.00 uur
Startpunt : Kruising Teesinkweg en Teesinklandenweg in Boekelo.

Vrijdagmiddag 15 mei

IVN wandeling Buurserzand
Tijd: 14.00 uur - 16.00 uur
Startpunt : volgt op onze IVN website en in de pers.

Woensdagmiddag 3 juni

IVN wandeling voormalig Vliegveld Twenthe
Tijd: 14.00 uur - 16.00 uur
Startpunt : volgt op onze IVN website en in de pers.

Voor meer informatie zie: www.ivn.nl/afdeling/enschede

Zomeravondwandelingen IVN Enschede & Landschap Overijssel

Landschap Overijssel en IVN Enschede organiseren elke zomer gezamenlijk een serie avondwandelingen. Voor meer informatie over de wandelingen verwijzen we graag naar www.landschapoverijssel.nl

Zondagavond 24 mei
Zomeravondwandeling Stroink - Enschede-Zuid

Woensdagavond 10 juni
Zomeravondwandeling Kristalbad

Schoolactiviteiten

Woensdag 25 maart
Vergadering werkgroep Schoolwandelingen
Start: 09.30 uur
Locatie: Lammerinkswönner, Abraham Ledeboerpark

Vrijdag 3 april
Voorwandelen Schoolwandelingen Groot Brunink
Start: 09.30 uur
Locatie: Erf Biologisch Melkveebedrijf Bruggert

Mocht je het leuk vinden om samen met de andere gidsen eens mee te wandelen met zo'n Voorwandeling, gewoon om te zien wat dat Schoolwandelen nou eigenlijk inhoudt, ben je natuurlijk van harte welkom. Je kunt je graag aanmelden bij Tineke via: pr.ivnenschede@ziggo.nl

Weken 6 april - 24 april
Schoolwandelingen basisonderwijs Groot Brunink
Voor groep 5 en 6

Van de redactie

Yes, het is ons wéér gelukt! Tenminste... zo denken wij er als redactie over. Alweer een gevarieerde Gidsengids vol met verhalen, verslagen en prachtige foto's. Voor een groot deel opgestuurd door onze lezers.

Op de voor en achterpagina is het alweer helemaal voorjaar geworden. En ook in een aantal artikelen in deze Gidsengids kom je tot de conclusie dat we weer naar buiten moeten om ons te gaan verbazen en verwonderen over de schoonheid van de natuur. Dat die wonderen soms heel dicht bij huis te vinden zijn, kun je lezen in het verslag van de belevenissen van Dirk Nijenboer! Wij als redactie hebben erg genoten van dit verhaal en zijn benieuwd naar meer van dit soort belevenissen.

In deze Gidsengids staan ook een paar hulpvragen en uitnodigingen. Bijvoorbeeld om te komen helpen bij de Slootjesdag, de Veldwerkdagen in het Aamsveen en het Poelenproject. Leuke activiteiten die we zeker aan kunnen raden!

Maar ook de uitnodiging voor de Algemene Ledenvergadering. Altijd een mooi moment om samen te zien waar we staan als IVN afdeling en wat de plannen zijn voor komend jaar. En natuurlijk ook om elkaar weer gezellig te ontmoeten en eens een kijkje te kunnen nemen tussen al die mooie spullen en boeken die ons kraamteam mee brengt!

Voor de volgende Gidsengids zijn we natuurlijk weer op zoek naar interessante, grappige, mooie, leuke en nieuwe verhalen en foto's van alle natuurbelevenissen in de tuin, onderweg, met een excursie, schoolwandeling of waar dan ook maar. Stuur het op naar de redactie! We hopen dan begin juni weer een mooie nieuwe Gidsengids te kunnen laten zien.

Copy voor de volgende Gidsengids mag worden ingestuurd vóór 22 mei 2020

We wensen iedereen een mooi voorjaar vol momenten van verwondering over de schoonheid van de ontluikende natuur!

"Beleef de Lente"

Van ca. 1 maart tot eind juli kun je via de live webcams van Vogelbescherming Nederland weer meekijken met het lief en leed in de nesten van een aantal broedvogels:

www.vogelbescherming.nl/beleefdelente

INDIEN ONBESTELBAAR: REDACTIE GIDSENGIDS
BURGEMEESTER STROINKSTRAAT 375
7547 RH ENSCHEDE

ivn natuur
educatie
Enschede

Viihk vrouwtje

Winterkoninkje

Merel juveniel - foto's Henk Eitink

Heggenmus